

Громадський ресурсний інклюзивний центр як позашкільна підтримка Нової української школи

Author's Contribution:

- A – Study design;
- B – Data collection;
- C – Statistical analysis;
- D – Data interpretation;
- E – Manuscript preparation;
- F – Literature search;
- G – Funds collection

Крайнова Т. І.^{1 ABCDEFG}

¹ Громадська організація “Міждисциплінарний інститут розвитку”, Україна

Received: 30.09.2018; **Accepted:** 22.10.2018; **Published:** 01.11.2018

Abstract

Background and Aim of Study:

The urgent task is to create organizations that creatively approach the main provisions of the new Concept of Out-of-School Education, develop it and fill the selected areas with content that is coordinated with the New Ukrainian School.

The aim of the study: to substantiate the importance of the Public Resource Inclusion Center in out-of-school support of the New Ukrainian School, to define the main principles, tasks and directions of its activity.

Results:

The task of the Public Resource Inclusive Center was established and resolved: education of a citizen of Ukraine, respect for human rights and freedoms, self-esteem, responsibility before the law for their actions; appropriation of personally significant socio-cultural values, satisfaction of educational and cultural needs of pupils; development of creative abilities of children and pupils, their cognitive interest; development of the ability to study throughout life, think critically, set goals and achieve them, work in a team, communicate in a multicultural environment; satisfaction of needs of pupils in professional self-determination and creative self-realization; creation of conditions for creative, intellectual, spiritual and physical development of pupils, students and listeners; development of psychophysical resources, health promotion, maintenance of high work capacity throughout the period of training; education of participants in the educational process of conscious attitude towards their own safety and safety of others. Projects were implemented: “Development groups for internally displaced persons of the Kharkiv modular settlement”, “Development groups for children who have survived traumatic events”, “Step-by-step – moving to the future: from inclusive education to the inclusive community”.

Conclusions:

The Public Resource Inclusive Center carries additional social, intellectual and emotional development of children and youth in extracurricular time, promotes the continuous development of parents, teachers and psychologists who work as a single creative team.

Keywords:

Public Resource Inclusive Center, New Ukraine School, support, cooperation.

Copyright:

© 2018 Krainova T. I. Published by Archives of International Journal of Education and Science

DOI and UDC

DOI 10.26697/ijes.2018.1-2.05; UDC 614.213-216+376.056.24:374(477)

Conflict of interests:

The author declares that there is no conflict of interests

Peer review:

Double-blind review

Source of support:

project № 15.1832.3-001.00, agreement № 83230403, 20.05.2016

Information about the author:

Krainova Tatyana Ivanivna (Corresponding Author) – krainovatetiana@gmail.com; Chairman of the Board, Public Organization “Interdisciplinary Institute for Development”, Kharkiv, Ukraine.

Вступ

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. №988-р була впроваджена в життя Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа на період до 2029 року» (Кабінет Міністрів України, 2016). Дана концепція націлена на вирішення проблеми погіршення якості загальної середньої освіти протягом 1992-2016 років. Зменшення обсягів фінансування, незадовільне матеріально-технічне забезпечення шкіл, бюрократизація системи управління освітою, застарілий зміст освіти та методики викладання – це головні фактори, які сформували стійку тенденцію погіршення якості освіти в цілому у нашій державі. Але ще одним фактором, який суттєво впливає на зниження рівня освіти є ізолювання освітніх процесів у межах учбового закладу, недостатній зв'язок академічних знань з практичним життєвим позашкільним досвідом дітей та молоді, а також низький рівень мотивації до самоосвіти і саморозвитку. Статистичні дані говорять, що тільки кожен шостий з української молоді займається спортом, тільки кожен десятий відвідує кружки та секції і тільки кожен шістнадцятий займається самоосвітою. Вихід з цього положення – створення розвинутої інноваційної позашкільної платформи розвитку, яка дасть змогу сформувати надійну основу успішної самореалізації учнів в широкому життєвому діапазоні. Але проблемою є недостатній розвиток платформи такого характеру. На вирішення цієї проблеми спрямована Концепція позашкільної освіти (Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді), метою якої є визначення сприятливих умов для забезпечення підвищення ефективності освітнього процесу для дітей і молоді у закладах позашкільної освіти. Таким чином, актуальним стає створення організацій, які творчо підходять до головних положень нової Концепції позашкільної освіти, розвивають її і наповнюють обрані напрями змістом, який має скоординований з Новою українською школою характер.

Мета дослідження. Обґрунтувати значення Громадського ресурсного інклюзивного центру у позашкільній підтримці Нової української школи, визначити головні принципи, завдання і напрями його діяльності.

Матеріал і методи

Аналіз вітчизняних досліджень дозволив з'ясувати, що робота Нової української школи почалась в достатньо ізольованому соціальному середовищі. З одного боку, такі автори, як Бібік, Большакова, Найда, Онопрієнко, Пристінська (2017) та інші, внесли значний вклад розробку науково-методологічної бази Нової української школи, науковим дослідженням інклюзивного навчання займались Богданова, Гаврюшенко, Колупаєва, Найда, Софій, Яромщук (2017) та інші. Було затверджено новий Державний стандарт початкової освіти, відповідно до нового Закону України «Про

освіту» та Державного стандарту початкової освіти розроблені та затверджені типові навчальні програми для початкової школи, успішно пройшло пілотування державного стандарту у 100 школах України, підвищення кваліфікації пройшли 22 тисячі вчителів, надруковані підручники для 1 класів, Нова українська школа отримала достатню державну фінансову підтримку. З іншого боку, Міністерство освіти і науки України запропонувало для громадського обговорення проект Закону України «Про позашкільну освіту» лише у серпні 2018 року. Таким чином, якщо, наприклад, інклюзивне навчання – це вже сьогоднішня української школи, то положення про забезпечення рівного доступу до позашкільної освіти, в тому числі дітей з особливими потребами, було запропоновано тільки для обговорення. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що співпраця Нової української школи з позашкільними навчальними і соціальними закладами є проблемою, яка потребує вирішення в найближчий час.

Результати

Сучасний стан Нової української школи, для якого характерні суттєві зміни навчальних і виховних стандартів, вимагає створення і нової системи позашкільного розвитку дітей, молоді та їх батьків, тобто актуальним стає питання адаптації закладів позашкільної освіти та соціального розвитку до роботи в умовах економічних, культурних і соціальних змін, або створення нових позашкільних закладів – партнерів Нової української школи. Таким закладом може бути Громадський ресурсний інклюзивний центр.

Базуючись на матеріалах Концепції позашкільної освіти, Громадський ресурсний інклюзивний центр визначає своїми головними принципами наступні: принцип демократизації, принцип науковості і системності, принцип безперервності, наступності та інтеграції, принцип багатокладності та варіативності, принцип добровільності та доступності, принцип самостійності і активності особистості, принцип гармонізації родинної і суспільної освіти та виховання, принцип практичної спрямованості позашкільної освіти. Слідуючи за концепцією Нової української школи, Громадський ресурсний інклюзивний центр приймає одним з головних своїх положень принцип інклюзивного розвитку суспільства, у тому числі в позашкільній освіті і вихованні. Актуальність створення Громадських ресурсних центрів інклюзивної спрямованості, висвітлення принципів роботи на їх базі експертно-координаційних комітетів, визначення значення сім'ї у формуванні інклюзивного світогляду дітей та молоді, формування за допомогою таких центрів розширеного інклюзивного простору обґрунтовується в літературі, яка відображає інклюзивний розвиток українського суспільства (Крайнова, 2017; Крайнова, 2018).

Перші практичні кроки в напрямку системного послідовного формування та розвитку інклюзивних груп у позашкільному навчально-розвиваючому просторі були зроблені громадською організацією “Міждисциплінарний інститут розвитку” в наступних проектах:

- проект “Розвиваючі групи для внутрішньо переміщених осіб Харківського модульного поселення” у співпраці з Німецьким Товариством міжнародного співробітництва (GIZ) ГмбХ, Ешборн, Німеччина у межах проекту «Підтримка українських громад у зв'язку зі збільшенням кількості ВПО на підставі Рамкової угоди між Урядом України та Урядом Федеративної республіки Німеччини, номер проекту: 15.1832.3-001.00, номер угоди: 83230403, 20.05.2016 року;

- проект “Розвиваючі групи для дітей, які пережили травматичні події” у співпраці з Управлінням праці та соціальних питань Департаменту праці та соціальної політики Харківської міської ради, договір про співробітництво № 108, 03.04.2017 року, на базі соціального Центру “Сім’я”;

- проект “Крок назустріч – рух в майбутнє: від інклюзивної освіти до інклюзивної громади” у співпраці з Управлінням праці та соціальних питань Департаменту праці та соціальної політики Харківської міської ради, договір про співробітництво № 111, 18.04.2018 року, на базі соціального Центру “Сім’я”.

Таким чином, базуючись на практичному досвіді, та виходячи з головних принципів позашкільної освіти, Громадський інклюзивний ресурсний центр визначає своїми основними завданнями наступні: виховання громадянина України, поваги до прав і свобод людини, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії; привласнення особистісно значущих соціокультурних цінностей, задоволення освітніх і культурних потреб вихованців; розвиток креативних здібностей дітей та учнівської молоді, їх пізнавального інтересу; розвиток вміння навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі; задоволення потреб вихованців у професійному самовизначенні і творчій самореалізації; створення умов для творчого, інтелектуального, духовного і фізичного розвитку вихованців, учнів і слухачів; розвиток психофізичних ресурсів, зміцнення здоров'я, підтримка високої працездатності протягом всього періоду навчання; виховання в учасників освітнього процесу свідомого ставлення до власної безпеки та безпеки оточуючих (Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді).

Третім питанням у визначенні Громадського інклюзивного ресурсного центру як організації, робота якої спрямована на позашкільну підтримку Нової української школи, є вибір напрямку. Традиційно напрями роботи позашкільних навчальних закладів визначались як наступні: художньо-естетичний, мистецький, туристсько-

краєзнавчий, еколого-натуралістичний, науково-технічний, дослідницько-експериментальний, фізкультурно-спортивний або спортивний, військово-патріотичний, бібліотечно-бібліографічний, соціально-реабілітаційний, оздоровчий, гуманітарний (Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді).

Виходячи з традиційного визначення напрямів, більшість позашкільних навчальних закладів створювалась за принципом тієї чи іншої спеціалізації. Центри дитячої та юнацької творчості мали гуртки більш широкого напрямку, але знання та навички, які діти отримували на цих заняттях, не були пов'язані між собою. Нова ж українська школа розглядає процес навчання як інтегрований, який базується на тому, що в реальному світі немає моно наукових процесів. Кожен з них має зв'язок з різноманітними науками. З метою розуміння дитьми взаємозв'язків в своєму житті та в оточуючій природі, з метою формування у них цілісної картини світу, у межах Громадського ресурсного центру провідним також визначається інтегрований напрям. Цей напрям включає в себе еколого-натуралістичні, науково-технічні, дослідницько-експериментальні елементи, які реалізуються як в академічно-лабораторних умовах, так і в активній діяльності дітей: туристсько-краєзнавчій, міжкультурній комунікації, оздоровчих та інших заходах. Математичні знання, знання природничих наук, до яких діти були залучені в школі, широко застосовуються в практичному житті дітей. Художньо-естетичний, мистецький напрями дають змогу розвинути творчі здібності та обдарування, доповнюючи наукову компетентність учнів. Значне місце у позашкільному розвитку займає знайомство з культурою інших народів, вивчення іноземної мови, спілкування та гра з активним її застосуванням.

Основними шляхами реалізації Концепції позашкільної освіти і розвитку дітей та молоді у межах Громадського інклюзивного ресурсного центру є організація розвиваючих груп, які сприяють придбання нових знань та їх практичному застосуванню, розвитку емоційної складової психіки, соціальних здібностей дітей, молоді та їх батьків. Головною формою позашкільної освіти та розвитку дітей молодшого та середнього шкільного віку є природнича дитяча гра. Особливості інклюзивної гри та напрямів її розвитку у межах Громадського інклюзивного ресурсного центру розкриті в статті (Крайнова та Крайнов, 2018).

Висновки

Дослідження значення Громадського ресурсного інклюзивного центру як підтримки Нової української школи та його внеску в організацію позашкільного навчання і розвитку дають підстави для характеристики його як нового ефективного позашкільного закладу. Маючи більший географічний, часовий та професійний діапазон, він має і нові можливості у підтримці Нової

української школи. Громадський ресурсний інклюзивний центр несе в собі додатковий соціальний, інтелектуальний та емоційний розвиток дітей та молоді у позашкільний час, сприяє безперервному розвитку батьків, педагогів і психологів, які працюють як єдина творча команда. Подальший розвиток Громадського ресурсного інклюзивного центру потребує більш глибокої розробки програм, розробки основ оновлення та реформування позашкільної освіти і розвитку дітей та молоді, створення практичних і науково-дослідницьких платформ, експериментальних майданчиків у співпраці з вітчизняними науково-дослідницькими установами та закладами вищої освіти.

Література

- Крайнова Т. І. Актуальні питання співпраці соціального експертно-координаційного комітету і експертно-координаційних груп загальноосвітніх закладів у напрямі розвитку розширеного інклюзивного простору / Т. І. Крайнова // Психолого-педагогічні проблеми становлення сучасного фахівця: зб. наук. ст., матеріали IV міжнар. наук.-практ. коф., 18-19 травня, 2018 р. – Х. : ХОГОКЗ, 2018. – С. 214–219. doi:10.26697/9786177089017.2018.214
- Крайнова Т. І. Актуальність розвитку в Україні інклюзивної дитячої гри / Т. І. Крайнова, С. Г. Крайнов // Психолого-педагогічні проблеми становлення сучасного фахівця: зб. наук. ст., матеріали IV міжнар. наук.-практ. коф., 18-19 травня, 2018 р. – Х. : ХОГОКЗ, 2018. – С. 228–232. doi:10.26697/9786177089017.2018.228
- Крайнова Т. І. Актуальність створення громадських інклюзивних ресурсних центрів широкої соціальної спрямованості / Т. І. Крайнова // Психолого-педагогічні проблеми становлення сучасного фахівця: зб. наук. ст., матеріали IV міжнар. наук.-практ. коф., 18-19 травня, 2018 р. – Х. : ХОГОКЗ, 2018. – С. 220–227. doi:10.26697/9786177089017.2018.220
- Крайнова Т. І. Від інклюзивної освіти – до інклюзивної громади: актуальні питання міждисциплінарного розвитку розширеного інклюзивного простору / Т. І. Крайнова // Актуальні питання освіти і науки: зб. наук. ст., матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 листоп. 2017 р. – Х. : ХОГОКЗ, 2017. – С. 340–346. doi:10.26697/9786177089000.2017.340
- Крайнова Т. І. Соціальна робота з батьками дітей типового рівня розвитку як умова розширення інклюзивного простору [Електронний ресурс] / Т. І. Крайнова // SOCIOПРОСТІР: міждисциплінарний електронний зб. наук. пр. з соціології та соціальної роботи. – 2018. – №7. – С. 60–63. – Режим доступу: <http://htriodicals.karazin.ua>

/socioprostir/issue/view/715

- Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді. Концепція позашкільної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/pkpo.pdf>
- Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К. : ТОВ “Видавничий дім “Плеяди”, 2017. – 206 с.
- Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року” від 14 грудня 2016 року № 988-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>

References

- Krainova, T. I. (2018). Aktualni pytannia spivpratsi sotsialnoho ekspertno-koordinatsiynoho komitetu i ekspertno-koordinatsiynikh hrup zahalnoosvitnikh zakladiv u napriami rozvytku rozshyrenoho inkluzyvnoho prostoru [The topical issues of cooperation of the social expert-coordinating committee and general educational expert-coordinating groups in the direction of development an expanded inclusive space]. *Psykhologo-pedahohichni problemy stanovlennia suchasnoho fakhivtsia – Psychological and pedagogical problems of modern specialist formation* (pp. 214–219). Kharkiv: KRPOCH. doi:10.26697/9786177089017.2018.214 [in Ukrainian]
- Krainova, T. I., & Krainov, S. H. (2018). Aktualnist rozvytku v Ukraini inkluzyvnoi dytiachoi hry [The urgency of the development of an inclusive children’s game in Ukraine]. *Psykhologo-pedahohichni problemy stanovlennia suchasnoho fakhivtsia – Psychological and pedagogical problems of modern specialist formation* (pp. 228–232). Kharkiv: KRPOCH. doi:10.26697/9786177089017.2018.228 [in Ukrainian]
- Krainova, T. I. (2018). Aktualnist stvorennia hromadskykh inkluzyvnykh resursnykh tsentriv shyrokoї sotsialnoi spriamovanosti [The urgency of creating an inclusive resource center of broad social orientation]. In L. M. Pelepeychenko, & Yu. B. Melnyk (Eds.), *Psykhologo-pedahohichni problemy stanovlennia suchasnoho fakhivtsia – Psychological and pedagogical problems of modern specialist formation* (pp. 220–227). Kharkiv: KRPOCH. doi:10.26697/9786177089017.2018.220 [in Ukrainian]
- Krainova, T. I. (2017). Vid inkluzyvnoi osvity – do inkluzyvnoi hromady: aktualni pytannia mizhdystyplinarnoho rozvytku rozshyrenoho inkluzyvnoho prostoru [From inclusive education – to inclusive society: the topical

issues of interdisciplinary development of an expanded inclusive space]. In L. M. Pelepeychenko, & Yu. B. Melnyk (Eds.), *Aktualni pytannia osvity i nauky – Current issues of education and science* (pp. 340–346). Kharkiv: KRPOCH. doi:10.26697/9786177089000.2017.340 [in Ukrainian]

Krainova, T. I. (2018). Sotsialna robota z batkamy ditei typovoho rivnia rozvytku yak umova rozshyrennia inkluzyvnoho prostoru [Social work with parents of children of a typical level of development as a condition for the expansion of the inclusive space]. *SOCIOPROSTIR: mizhdystsyplinaryni elektronnyi zbirnyk naukovykh prats z sotsiologii ta sotsialnoi roboty – SOCIOPROSTIR: interdisciplinary electronic collection of scientific works on sociology and social work*, 7, 60–63. Retrieved from <http://htriodicals.karazin.ua/socioprostir/issue/vi ew/715> [in Ukrainian]

Natsionalnyi ekoloheo-naturalistychnyi tsentr uchnivskoi molodi [National ecological and naturalistic center of pupils' youth]. (n. d.). *Kontseptsiiia pozashkilnoi osvity* [Concept of extracurricular education]. Retrieved from <https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/pkpo.pdf> [in Ukrainian]

Bibik, N. M. (Ed.). (2017). *Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia* [New Ukrainian School: Teacher's Guide]. Kyiv: Vydavnychiy dim „Pleiady”. [in Ukrainian]

Ministers Cabinet of Ukraine (December 14, 2016). *Pro skhvalennia Kontseptsii realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannia zahalnoi serednoi osvity “Nova ukrainska shkola” na period do 2029 roku* [On Approval of the Concept of Implementation of State Policy in the Field of General Secondary Education Reform “New Ukrainian School” for the Period till 2029] (Publication No. 988-p). Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934> [in Ukrainian]

Public Resource Inclusive Center as the Extracurricular Support of New Ukraine School Krainova T. I.¹

¹ Public Organization “Interdisciplinary Institute for Development”, Ukraine

Cite this article as:

Krainova, T. I. (2018). Hromadskyi resursnyi inkluzyvnyi tsentr yak pozashkilna pidtrymka Novoi ukrainskoi shkoly [Public resource inclusive center as the extracurricular support of New Ukraine school]. *International Journal of Education and Science*, 1(1-2), 34–38. doi:10.26697/ijes.2018.1-2.05

The electronic version of this article is the complete one and can be found online at: <http://ijes.culturehealth.org/index.php/en/archive>

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.en>).

Анотація

Вступ: Актуальним завданням є створення організації, які творчо підходять до головних положень нової Концепції позашкільної освіти, розвивають її і наповнюють обрані напрями змістом, який має скоординований з Новою українською школою характер. **Мета**

дослідження: Обґрунтувати значення Громадського ресурсного інклюзивного центру в позашкільній підтримці Нової української школи, визначити головні принципи, завдання і напрями його діяльності. **Результати:** Встановлено та вирішено завдання Громадського ресурсного інклюзивного центру: виховання громадянина України, поваги до прав і свобод людини, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії; привласнення особистісно значущих соціокультурних цінностей, задоволення освітніх і культурних потреб вихованців; розвиток креативних здібностей дітей та учнівської молоді, їх пізнавального інтересу; розвиток вміння навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі; задоволення потреб вихованців у професійному самовизначенні і творчій самореалізації; створення умов для творчого, інтелектуального, духовного і фізичного розвитку вихованців, учнів і слухачів; розвиток психофізичних ресурсів, зміцнення здоров'я, підтримка високої працездатності протягом всього періоду навчання; виховання в учасників освітнього процесу свідомого ставлення до власної безпеки та безпеки оточуючих. Реалізовано проекти: “Розвиваючі групи для внутрішньо переміщених осіб Харківського модульного поселення”, “Розвиваючі групи для дітей, які пережили травматичні події”, “Крок назустріч – рух в майбутнє: від інклюзивної освіти до інклюзивної громади”. **Висновки:** Громадський ресурсний інклюзивний центр несе в собі додатковий соціальний, інтелектуальний та емоційний розвиток дітей та молоді у позашкільний час, сприяє безперервному розвитку батьків, педагогів і психологів, які працюють як єдина творча команда.

Ключові слова: Громадський ресурсний інклюзивний центр, Нова українська школа, підтримка, співпраця.